

Trygg framtid for folk og natur.

Jordvern = Samfunnssikkerhet
Frank Madsøy landbruksdirektør

Konklusjon

- Dyrka jord skal benyttes til matproduksjon.
- Vi har et ansvar som strekker seg over generasjoner!
- Jordvern = samfunnssikkerhet

Matforsyning og stabile samfunn

- Franske revolusjonen

Vulkanen Laki på Island hadde et stort utbrudd i 1783–84.

Forårsaket en nedkjøling av den nordlige halvkule. På Island var det hungersnød, vel 20 % av befolkningen døde. 80% av sauene 50 % av hester og kyr døde.

I Frankrike pisker haglstormer avlingene i stykker i 1788. Det ble uår i landbruket. Kombinert med lite effektivt styre, dårlig økonomi etter kostbare kriger, gav dette grunnlag for revolusjonen.

- Den arabiske våren

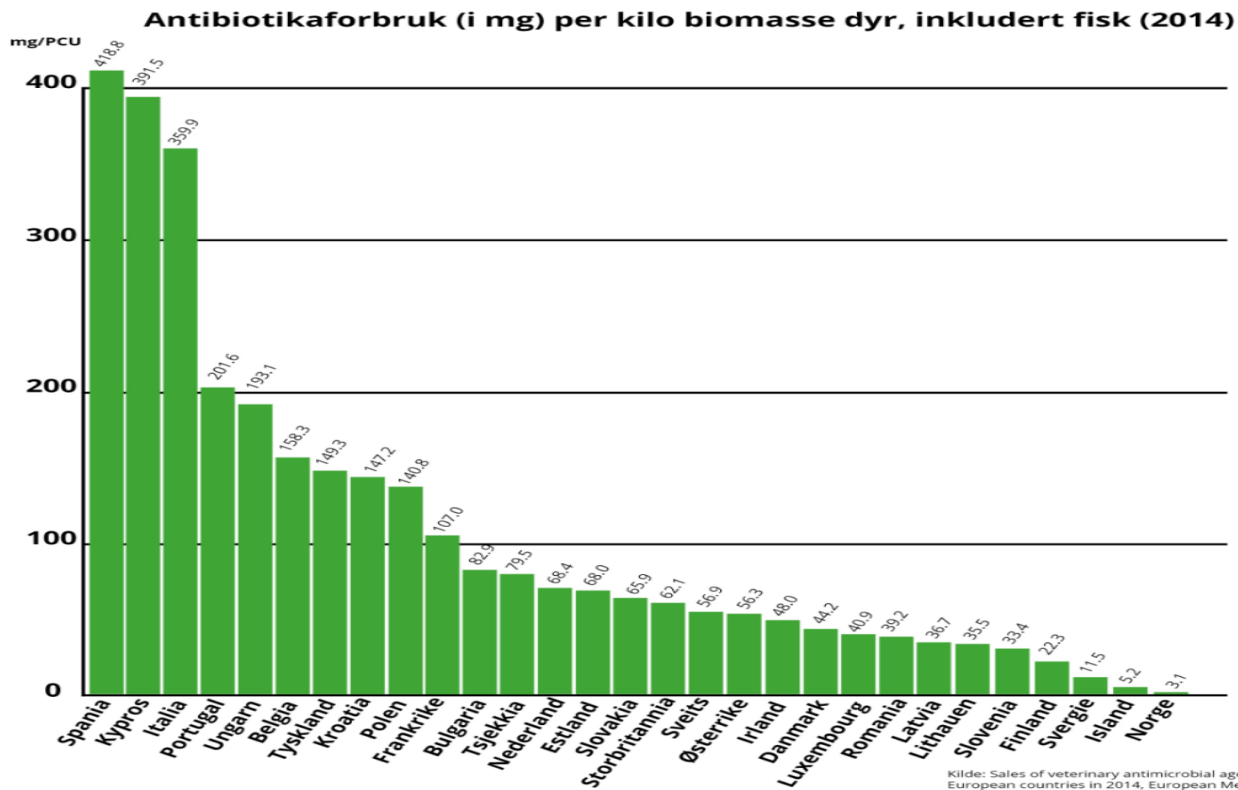
Arbeidsledighet økte matvarepriser, og mangel på respekt for grunnleggende menneskerettigheter, var utløsende

Matsikkerhet en nasjonal forpliktelse

- Alle stater har gjennom FN forpliktet seg til å sørge for matsikkerheten til sine innbyggere.
- Matsikkerhet er en menneske rett, nedfelt i FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.
- En bære kraftig bruk av våre nasjonale ressurser er et fundament for matsikkerheten i Norge.

Trygg mat – maten i Norge har aldri vært tryggere

4 Landbrukspolitiske målsetninger....

- Matsikkerhet - nok mat og trygg mat
- Landbruk over hele landet – styrke og bidra til bosetting
- Økt verdiskaping – konkurransedyktige verdikjeder
- Bærekraftig landbruk - beskytte **arealressursene**, bærekraftig produksjon, kulturlandskap.
- 2 stortingsmeldinger (Stoltenberg Meld. St 9 «velkommen til bords» og Solberg Meld. St. 11 «endring og utvikling») har de samme landbrukspolitiske målsetninger.

Matproduksjon angår alle

- FNs organisasjon for mat og landbruk
FAO anslår at matproduksjonen må øke med 60 % fram mot 2050 for å møte global etterspørsel.
- FN estimerer at verdens befolkning vil nå 9 mrd i 2050.

Dyrka jord er basis for nesten all matproduksjon, derfor er beskyttelse av dyrka jord i alle sin interesse og avgjørende for de landbrukspolitiske målsetingene

Nasjonal jordvernstrategi

- Anmodningsvedtak i stortinget 8. april 2014: Stortinget ber regjeringen fremme en jordvern- strategi.
- Stortinget fastsatte 08.12.2015 et mål om at omdisponeringen av dyrka jord må være under 4000 daa.
- Stortinget ba regjeringen om å gradvis nå målet innen 2020.

Oppfølging av nasjonal jordvernstrategi - brev fra statsråd Jon Georg Dale 8. mars 2016

- I planleggingen skal kommunene balansere ulike samfunnsinteresser - lokale og nasjonale interesser.
Jordvern er en nasjonal interesse.
- Kommuner og fylkeskommuner må ivare ta jordvernet i sin planlegging, og kommunal behandling av saker etter PLB og jordloven.
- Fylkesmannen skal bidra med rettleiding og formidle statlige interesser tidlig i planleggingen.

Oppdatert jordvernstrategi brev av 1. oktober 2018 fra statsråd Bård Hoksrud

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
14/583-

Dato
1. oktober 2018

Nasjonal og vesentlig regional interesse Innenfor jordvern

Regjeringen har utarbeidet en nasjonal jordvernstrategi som Stortinget behandlet 08.12.2015. I vedtaket fastsatte Stortinget et mål om at den årlige omdisponeringen av dyrkajord må være under 4 000 dekar, og bad regjeringen arbeide for at målet blir nådd gradvis innen 2020, jf Innst. 56 S (2015-2016).

Tallene fra KOSTRA viser at vi nå er på god vei til å nå målet. I 2017 ble det omdisponert 4025 dekar dyrka jord, en nedgang på 36 prosent fra 2016. Dette er den laveste omdisponeringen av dyrka jord siden KOSTRA-registreringene startet i 2005. Dette viser at kommunene har tatt ansvar og gjort en bra jobb. Tallene viser også at regjeringens tiltak har vært gode. Nå blir det viktig å fortsette i samme spor for å holde omdisponeringen på et lavt nivå.

Landbruks- og matministeren sendte ut et brev til kommunene 8. mars 2016, der det ble lagt vekt på jordvernmålet og kommunens og fylkeskommunens roller og ansvar for god planlegging. Det ble også pekt på fylkesmannens rolle og ansvar for veiledning og formidling av statlige interesser i en tidlig fase av planleggingen. Jeg har tillit til at forvaltningen følger opp dette gode arbeidet framover.

I noen tilfeller kan det være aktuelt å fremme innsigelse for å ta vare på landbrukets arealressurser. I følge Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-2/14 om innsigelse i plansaker, har statlige fagorgan adgang til å fremme innsigelse dersom planen er i strid med nasjonale og viktige regionale interesser. Landbruks- og matdepartementets oppgave i denne forbindelse er å sikre landbrukets arealressurser generelt, men med et særlig ansvar for jordvern og kulturlandskap.

Regjeringen.no

Tema ▾

Dokument ▾

Aktuelt ▾

Departement ▾

Regjering ▾

Du er her: [Forsiden](#) • [Aktuelt](#) • [Nyheter](#) •

Jordvern er en nasjonal interesse i kommunenes planlegging

Jordvern er en nasjonal interesse i kommunenes planlegging

Nyhet | Dato: 01.10.2018

Landbruks- og matministeren sender i dag ut et brev til fylkesmennene for å bidra til å klargjøre jordvern som nasjonal eller vesentlig regional interesse i kommunenes planlegging. Brevet er et ledd i oppfølgingen av regjeringens jordvernstrategi, og må ses i sammenheng med den oppdaterte strategien som blir lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet.

Jordvern er

- Begrepet jordvern knytter seg til arbeidet med å sikre jordbruksareal for framtidig matproduksjon.
- **Generasjonsperspektivet.**
- **knappe ressurser.**

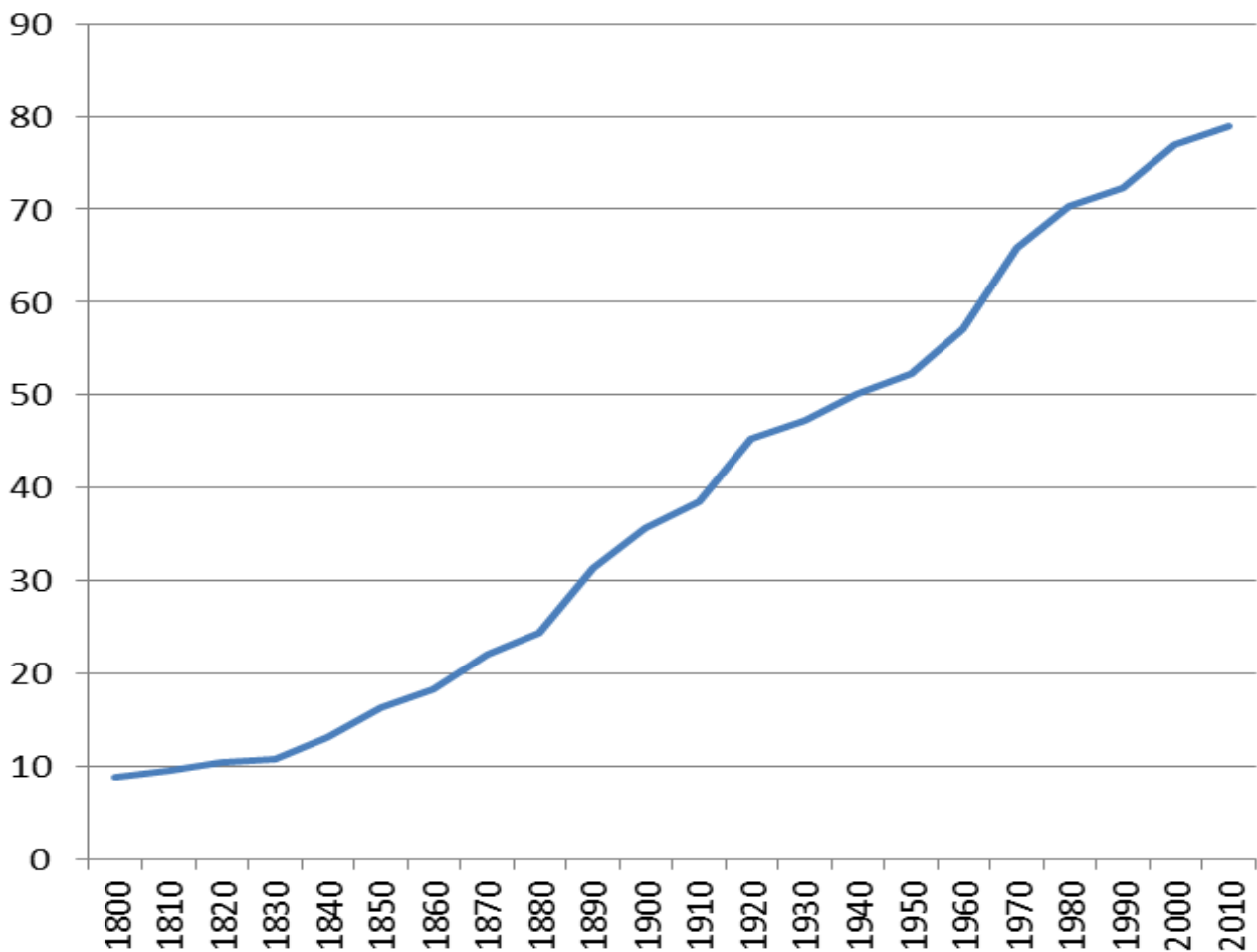

Press på jordbruksareala

- Verdens jordressurser er under press. Jord bygges ned, forringes på andre måter som gjør den uegnet til landbruk.
- I perioden 1994 – 2003 ble det i gjennomsnitt rapportert om en årlig omdisponering på over 11 400 dekar jordbruksareal.
- Stortinget satte i 2004 som mål å halvere omdisponeringen av dyrka jord innen 2010, dvs til under 6000 daa årlig.
- Det blir fremdeles omdisponert for mye dyrka jord, likevel er utviklingen «positiv» om vi sammenligner med 1994 – 2003. 5710 daa i 2014, 6450 daa i 2015, 6337 i 2016, 4025 i 2017. (KOSTRA).

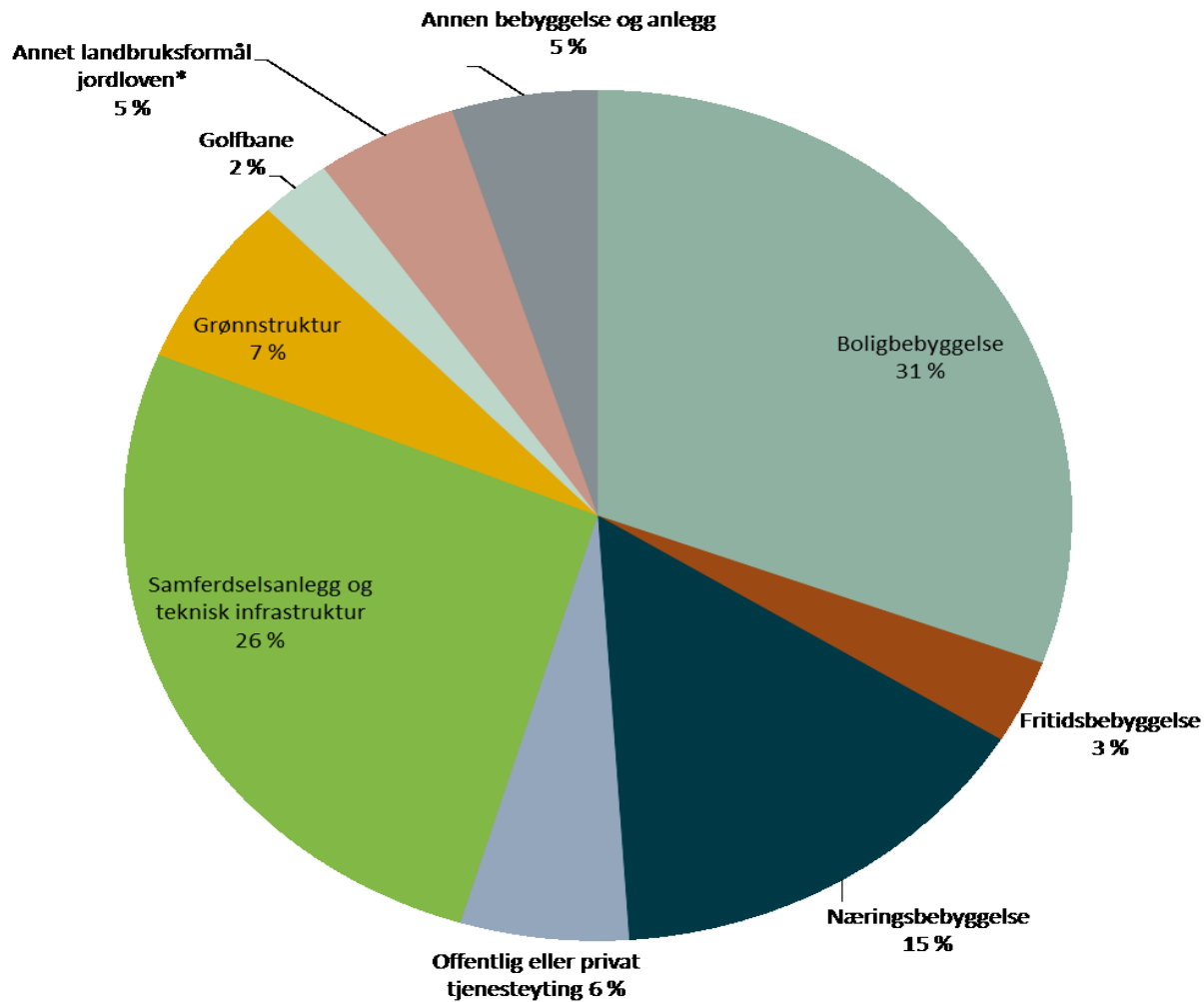
Sentralisering i Norge

Prosent av befolkningen som bor i byer og tettbygde strøk

Omdisponer areal fordelt på formål

Omdisponering av dyrka jord fordelt på formål (2010-2013)

Omdisponering i Møre og Romsdal

- I 2014 ble det omdisponert 459 dekar dyrkajord.
- 2015 403 daa.
- 2016 255 daa
- 2017 i er vi oppe i 727, herav 347 daa i Molde.
- Landbruksmelding for MR omdisponer mindre enn 200 daa årlig

Møre og Romsdal toppar verstingliste

Dei endelege tala frå KOSTRA syner at 4025 dekar jord vart vedtatt nedbygd i 2017 i Noreg. Møre og Romsdal er det fylket som byggjer ned mest matjord i heile landet, med 734 dekar dyrka jord. Bustad- og vegbygging er hovedårsaka til det omfattande tapet av viktig matproduserande landbruksareal.

Selvforsyningsgrad – hva er det

- **Selvforsyningsgrad** er 50% – hvor mye norskprodusert mat (blå og grønn) vi spiser. Store deler av fiskeproduksjonen eksporteres og inngår ikke i selvforsyningsgraden.
- **Dekningsgraden** er et mål på hvor mye mat et land faktisk produserer som andel av energiforbruket. I Norge er dekningsgraden 90 %. Fisk er forskjellen mellom selvforsyning og dekningsgrad.
- **Produsert i Norge basert på Norske forressurser.** Da er selvforsyningsgraden 40 %.